

บากดีดข้อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาเชิงนโยบายของผลกระทบจากการขยายตัวของชุมชนเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะเศรษฐกิจ-สังคม และการจัดการทรัพยากรากเกษตร : กรณีศึกษาชุมชนแม่โขง อําเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

โดย : นายสมคิด แก้วกิพย์

ชื่อวิทยา : เทค โนโลยีการเกษตรมหาวิทยาลัย (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

สาขาวิชาเอก : เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ประธานกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนักศึกษา : .....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุลเสถ เจียกานันต์)
 ...../...../.....

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ-สังคม และการจัดการทรัพยากรากเกษตร ตลอดจนความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการขยายตัวของชุมชนเมือง ซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์เชิงนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในชุมชนแม่โขง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ตัวอย่างที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยนี้เป็นการประเมินผลกระทบจากการขยายตัวของชุมชนเมืองในช่วงเวลา พ.ศ. 2527 - 2531 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากตัวอย่างจำนวน 80 ครัวเรือน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง จำแนกเป็นเจ้าของที่ดิน 40 ราย และผู้เช่าจำนวน 40 ราย จากเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบ จำนวนประมาณ 150 ราย ประกอบกับการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลสำคัญ และการรวมรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ

ผลจากการวิจัยพบว่า การขยายตัวของชุมชนเมืองเชียงใหม่มีผลกระทบให้กับการชื้อขายที่ดินที่ใช้เพื่อการเกษตรกรรมให้กับผู้ทำการจัดสร้างที่ดินและนักเก็บไว้ที่ดิน ทำ

ให้ขนาดการถือครองและการเป็นเจ้าของที่ดินลดลง ชาวนาที่ไม่มีที่ดินทำกินสลายตัวไปจำนวนมาก ผู้ที่พื้นที่ดินเปลี่ยนมาเป็นเมืองได้จากการเกณฑ์ลดลงและมีรายได้จากการเกษตรมากขึ้น ผู้ที่เข้ามายังคงเป็นเจ้าของที่ดินเดิมเปลี่ยนอาชีพไปสู่การเป็นพาร์ทเนอร์รับจ้าง ส่วนเจ้าของที่ดินเดิมเปลี่ยนไปหาประโยชน์จากเงินทุนที่ได้จากการขายที่ดินเป็นหลัก

การเพิ่มราคาก็คือเมื่อผลิตให้สูงค่าทั้งรัฐบาลและเกษตรกรเจ้าของที่ดินเพิ่มขึ้น อย่างที่ได้ชัด และจำนวนเงินลดลงในขณะที่ที่ดินของผู้เช่าเดิมเพิ่มขึ้น เนื่องจากส ด้านการเกษตรลดลงการใช้แรงงานในไร่นาโดยรวมมีน้อยลง การรับจ้างงานนอกจากการเกษตรเพิ่มขึ้น การพัฒนาแหล่งอาหารของชาวบ้านจากธรรมชาติลดน้อยลง การคุณภาพมีทั้งด้านคุณภาพและเวลาลงทันอยู่กับการดำเนินการของผู้ใช้ที่ดินใหม่ เกี่ยวกับการเปิดเส้นทาง ผ่านและทั้งของโครงการว่าเป็นปรับปรุงต่อเส้นทางสัญจรของชาวบ้านแต่เดิมหรือไม่ ไม่ปรากฏ การข้าวถือเป็นภาระของชาวบ้าน เนื่องแต่เมื่อการข้าวที่ตั้งบ้านเรือนจากไว้เนาเช้าไปสู่ที่ดินของญาติ และบุพการี

การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและการเก็บกำไรมากมายก็คือการปล่อยที่ดินให้กรุงรัชวังเปล่าในบริเวณที่ดิน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางระบบที่สำคัญที่สุด ที่เป็นไปด้วยการเกษตรที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ประกอบกับการลดลงของจำนวนผู้คนที่เข้ามาเพื่อการเกษตร ทำให้ทางระบบที่ดินนี้ขาดการดูแลดังเดิม เกิดปัญหาน้ำท่วมแปลงนาและบ่อเลี้ยงปลา ศัตวรรษที่โดยเฉพาะหนุนระบบทดลองทำลายพืชผล ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ดินลดลง เกษตรกรบางส่วนก็ปัญหาโดยการเปลี่ยนระบบการปลูกพืชเป็นเด่นว่าจากถัวเหลืองเป็นข้าว หรือเนื้อสุกๆ เนื้อๆ ในฤดูแล้ง แต่ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการผลิตใหม่ เป็นจำนวนมาก การแก้ไขปัญหานี้ก็ต้องการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางระบบที่ดินรายได้ที่สูง ไม่ใช่ผลเท่าที่ควร เพราะปัญหาเรื่องการรับรู้ส่วนรวมของที่ดินรายได้ที่สูงเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญมาก

การขยายตัวของเมืองนักจามีผลสืบทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมที่ต้องแก้ไข การลดลงของขนาดฟาร์ม ปัญหานี้อาจารั้งการนี้ และตัวรากไม้ล้ำ ก็จะส่งผลกระทบความรุนแรงของเจ้าของที่ดินส่วนใหญ่ในเมืองมาจากการบ้านเมืองเจริญเติบโต และราคาก่อต้นเพิ่มสูงขึ้นทำให้กล่าวการพัฒนาเพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์ทางนโยบายพบว่า มีความชัดแย้งกางนโยบายและการปฏิบัติ เช่น ในหมายเหตุได้ให้แนวทาง ไว้ว่าจะอนุรักษ์ที่ดินที่อุดมสมบูรณ์เพื่อการเกษตร โดยผ่าน พ.ร.บ. ดังเมือง พ.ศ. 2518 ในขณะเดียวกันก็มีกฎหมายฉบับอื่นๆ ได้มีการอนุญาตให้ใช้ที่ดินที่ เกษตรกรรมเพื่อการอยู่อาศัย และการจัดสรรที่ดินเพื่อวัฒนธรรมคู่บ้านเมือง รัฐควรปรับ政策 นโยบายให้เด่นชัดในภารกิจที่ดินที่เกษตรกรรมที่เหลืออยู่ และจัดรูปที่ดินภายใต้ผังเมือง เฉพาะ ในเขตที่ดินที่ฯ มีความชัดแย้งกาง ใช้ที่ดินและเพิ่มอัตราและขนาดบ้านทักษะก่อองค์กรท้องถิ่น ให้มีส่วนในการบริหาร ควบคุมการใช้กิจกรรมที่ดินและสิ่งแวดล้อมภาย ในชุมชนตนเอง ส่งเสริม ให้มีการทำการเกษตร ให้มีการใช้ที่ดินแบบเข้มข้น และส่งเสริม ให้มีการจัดตั้งองค์กร เกษตรกรผู้ที่ได้รับผลกระทบ และเพิ่มภาษีที่ดินที่ฯ ให้ได้กำประมาณได้ฯ เป็นเหตุให้เกิด ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ดี สำหรับการก่อสร้างทางน้ำที่ดิน รัฐ ควรมีนโยบายที่กำหนดเป้าหมายเฉพาะ ให้มีการนาที่ดินทำกินใหม่ให้เกษตรกรผู้เช่าที่ฯ ไม่ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมเมืองได้ ปลดเปลื้องที่ดินเกษตรกรผู้เช่าเดิม ผู้ประกอบการ และสิ่มารณภาพของชุมชนที่ได้มีการสลายตัว ให้สามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้

ABSTRACT

Title : Policy Study on Impacts of Urbanization on Change in Socio - Economic Conditions and Agricultural Resource Management : A Case Study of Maejo Community, Sansai District, Chiangmai Province

By : Somkid Keawtip

Degree : Master of Agricultural Technology
(Cooperative Economics)

Major Field : Cooperative Economics

Chairman Thesis Advisor : ..... *Dusit Jesdapipat* .....
(Dusit Jesdapipat, Ph.D.)

Assistant Professor
Dee ...../.....
.....

This research aims to investigate impacts of urbanization of Chiangmai City on socio - economics and agricultural resource management of Maejo Community, one of the most typical examples in Chiangmai. An attitude survey was also included to draw policy implications for solving associated problems. The period covered is 1984 - 1988. The purposive sampling technique was applied to select 40 landowners and 40 tenants and partowners out of about 150 households. Additional data were collected from key informants and secondary sources.

It was found that agricultural land was sold to land developers and speculators, making current holdings of farmers smaller. As a result, former landowners changed their agricultural occupation to non-agriculture-related, causing their shares in total household income bigger. Their income from land transaction became a new major source of earning in the form of interest. Former tenants and partowners more actively participated in as hired labor.

The skyrocketing land prices inflated value of asset held, and at the same time enabled former landowners to lighten their debt burden. Former tenants faced heavier debt because of the more limited farming opportunities. On the whole, agricultural man-days declined, but non-agricultural employment intensified. Those who used to rely on food supply from natural sources found more difficulties. Ease of present communication depended on whether the location and new types of land use obstructed villagers' former walk-ways or not. No out-migration was found; only some moved to live with their relatives in the villages.

The new types of land use caused many negative ecological impacts on current agriculture. Filling up the farm land with earth for housing uses and poor drainage had caused a flooding of the lower farm land; and the abandoned adjacent farm land, which is now only a speculative piece, housed many pests, especially rodents. All these had caused land productivity to decline. Current cultivators counteracted by changing their cropping patterns to a more appropriate one -- e.g. from soybean

to rice in the dry season -- and invested more heavily on improving the physical environments of farming. A conflict between land developers and farmers during the period of study was solved partially and temporarily because of the common property notion of the drainage systems.

The study found contrasting negative impacts in the forms of dissolution of farmers, especially the tenant class, shrinking farm sizes, problematic drainage and pests, and the "progressiveness" of the community and the skyrocketing value of land property, perceived by current landlords.

It is apparent that roots of the current problems are the conflicts between policies the conservation of the agricultural land under the 1978 City Planning Decree is made ineffectual by other laws and regulations which in effect permit its use for non-agricultural purposes. It has become evident that the existing public policies must be made effective to conserve the agricultural land with accompanied land consolidation. Local government should be encouraged to include conservation of local resources and agriculture should be intensified. Villagers who are affected should be organized and mobilized to solve the problems. Moreover, new land tax should be structured to prevent speculation. More specifically, new settlement should be formed to accompany the dissolved tenant class that cannot adapt itself to the new environment. Additional training may also be provided to these who could not adjust themselves so that other kinds of skills can be developed. Heavier debts of former tenants should also be lightened.